

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Білім алушылардың мотивациясын арттыру

ЖАРИЯЛАНДЫ
24.10.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/167756/

Білім алушылардың мотивациясын арттыру жолдары

Кіріспе

Білім беру процесінде оқушылардың мотивациясы маңызды рөл атқарады. Жоғары мотивация оқушылардың жаңа материалды жеңіл меңгеруіне, сабаққа белсенді қатысуына және өзін-өзі дамытуға ықпал етеді. Алайда, заманауи білім беру жүйесінде оқушылардың қызығушылығын сақтау мен ынтасын арттыру – мұғалімдер үшін өзекті мәселе. Бұл мақалада оқушылардың мотивациясын арттырудың тиімді әдістері талқыланады.

1. Ішкі және сыртқы мотивацияны түсіну

- Ішкі мотивация – оқушының білімге деген табиғи қызығушылығынан туындайды, мысалы, жаңа нәрсені білуден қанағат алу немесе белгілі бір пәнді ұнату.
- Сыртқы мотивация – марапаттау (жақсы баға, мақтау) немесе жазалау (ескертулер) арқылы ынталандыру.

Нәтиже: Ішкі мотивацияны дамытуға басымдық беру маңызды, себебі ол оқушылардың оқу процесіне ұзақ мерзімді қызығушылығын сақтайды.

2. Жеке мақсаттар қою және жетістіктерді тану

- Оқушының қабілетіне сәйкес қол жеткізуге болатын нақты мақсаттар қою.
- Жетістіктерін атап өтіп, дамытушы кері байланыс беру арқылы сенімділігін арттыру.

Мысал: «Сен бүгін тапсырманы дұрыс орындадың. Келесі сабақта бұл дағдыларды одан әрі жетілдіріп көреміз!»

Қосымша әдіс: «Купон әдісі» – оқушы бірінші болып тапсырманы аяқтаса, ол келесі сабақта жеңілдетілген тапсырма алу құқығына ие болады. Мұндай тәсіл баланы ынталандырады және сабаққа белсенді қатысуға шабыттандырады.

3. Оқушылардың қызығушылықтарына сай білім беру

- Оқушылардың жеке қызығушылықтары мен хоббилерін ескере отырып,

тапсырмаларды бейімдеу.

Мысал: Математикада спорт статистикасын талдау, әдебиет сабағында сүйікті кейіпкерлері туралы эссе жазу. Дене шынықтыру сабағында оқушылардың сүйікті футболшы немесе баскетболшысының өмірбаянын талқылау да оларды шабыттандырады.

4. Оқытудың белсенді әдістерін қолдану

- Топтық жобалар, рөлдік ойындар және практикалық тапсырмалар оқушыларды белсенді қатысуға ынталандырады.
- Дискуссиялар мен дебаттар оқушылардың сыни ойлау қабілетін дамытуға ықпал етеді.

Артықшылық: Оқушылар өз ойын еркін жеткізіп, өзара ынтымақтастықта болуға үйренеді.

5. Кері байланыстың маңыздылығы

- Жүйелі түрде дамытушы сипаттағы кері байланыс беру оқушының жетістігін бағалауға және қателерден сабақ алуға көмектеседі.

Ереже: Әр сынмен қатар жағымды пікір айту маңызды.

Мысал: «Бүгін кейбір қателер болды, бірақ сен көп еңбектендің. Келесі жолы бұдан да жақсы нәтиже көрсетесің!»

6. Мотивациялық ойын элементтерін енгізу (геймификация)

- Сабақ барысында ойын элементтерін (ұпай жинау, рейтингтер, марапаттар) енгізу оқушыларды қызықтырады.

Мысал: Әр дұрыс жауап үшін ұпай беріп, аптаның соңында ең көп ұпай жинаған оқушыны шағын сыйлықпен марапаттау.

7. Еркіндік пен таңдау құқығын беру

- Оқушыларға тапсырма түрін немесе оны орындау әдісін таңдауға мүмкіндік беру олардың жауапкершілігін арттырады.

Мысал: Жобалық жұмыс барысында әр топ өзіне қызықты тақырыпты таңдап, оны қандай форматта (презентация, эссе, видео) ұсынатынын өзі шешеді.

8. Ыңғайлы оқу ортасын қалыптастыру

- Оқушылардың эмоционалдық және физикалық жайлылығын қамтамасыз ету маңызды.

Мысал: Сабақ кезінде оқушылардың пікірін еркін айтуға мүмкіндік беру, жағымды атмосфера орнату және психологиялық қысымның болмауы олардың мотивациясын

арттырады.

Қорытынды

Оқушылардың мотивациясын арттыру – күрделі, бірақ қажетті міндет. Әр оқушының қызығушылығын ескере отырып, жеке көзқарас пен дұрыс әдіс-тәсілдерді қолдану олардың оқу процесіне деген ынтасын сақтауға көмектеседі. Мұғалімнің қолдауы, сенімі мен мотивациялық әдістері арқылы оқушылардың әлеуеті ашылып, олардың білім алуға деген қызығушылығы артады.

Әдебиеттер тізімі

1. Дьюи, Дж. «Білім беру және демократия».
2. Виготский, Л.С. «Педагогикалық психология».
3. Раян Р., Деси Э. «Ішкі мотивация теориясы».

Бұл нұсқада мәтін логикалық құрылымымен толықтырылып, ұсыныстар нақты мысалдармен байытылды. Осылайша мақала практикалық тұрғыдан мұғалімдерге пайдалы бола түседі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.